

REMISSVAR

2021-06-08

Dnr: BO 2021-0081

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se
ju.L4@regeringskansliet.se

Struktur för ökad motståndskraft (SOU, 2021:25)

(dnr Ju2021/00971)

Inledning

Barnombudsmannen yttrar sig med utgångspunkt i uppdraget att företräda barn och ungas rättigheter utifrån FN:s konvention om barnets rättigheter (barnkonventionen) och FN:s kommitté för barnets rättigheter (FN:s barnrättskommitté) allmänna kommentarer samt dess rekommendationer till Sverige.

Barnombudsmannen kommenterar endast de delar av utredningen som bedöms vara särskilt relevanta ur ett barnrättsperspektiv.

Sammanfattning

Barnombudsmannen är på ett övergripande plan positiv till de förslag som läggs fram i betänkandet. I de delar Barnombudsmannen har synpunkter framgår det nedan.

Barnombudsmannen instämmer i förslaget att en ny beredskapsstruktur inrättas med i huvudsak de uppgifter utredaren föreslagit. Vi anser dock att ett barnrättsperspektiv behöver beaktas ytterligare och beskrivas tydligare för beredskapssektor "Hälsa, vård och omsorg" samt det särskilda beredskapsområdet för "Skola och förskola".

Regeringen bör därutöver beakta de förslag som Barnombudsmannen framfört i sin årsrapport 2021 "*Alla tar ju inte ansvar*"¹, om att:

- Inkludera ett barnrättsperspektiv i de författningar, strategier, riktlinjer och policys som är kopplade till Sveriges krisberedskap och totalförsvaret.
- Säkerställa barnanpassad information inför och vid kriser och extraordinära händelser
- Säkerställa att offentliga aktörer med särskilt ansvar för krisberedskap och extraordinära händelser gör barn delaktiga och har rutiner för hur de ska arbeta med barns delaktighet i en samhällskris
- Skolans, förskolans och huvudmännens uppdrag och ansvar för barns rättigheter och skydd under en samhällskris tydliggörs

¹ Barnombudsmannens 2021, *Alla tar ju inte ansvar – Barnkonventionen som lag under en samhällskris*

Barnombudsmannen anser att det genomgående saknas ett tydligt barnrättsperspektiv och en uttalad bedömning av förslagets konsekvenser för barn med referenser till barnkonventionen. I propositionen till inkorporering av barnkonventionen tydliggörs att lagstiftaren ska beakta och synliggöra barnkonventionen genom att i förarbeten göra en tydlig koppling till rättigheterna i konventionen. Barnombudsmannen anser att regeringen måste gå före och visa tydligt och klart hur ett barnrättsbaserat synsätt kan tydliggöras samt hur en barnkonsekvensanalys följer barnkonventionen.

7.5.6 - Beredskapssektor - Hälsa, vård och omsorg

En av beredskapssektorerna som beskrivs i utredningen är "Hälsa, vård och omsorg". Utredningen har identifierat att Statens institutionsstyrelse och Myndigheten för delaktighet som myndigheter med uppgifter inom beredskapssektorns verksamhetsområde. Barnombudsmannen instämmer i detta men anser att även Barnombudsmannen bör övervägas som adjungerande part i denna beredskapssektor. Barn och unga är en stor och mycket heterogen grupp och de ovan nämnda myndigheterna har viktig och bred kunskap gällande barn och unga som är centrala att inkludera i beredskapsarbetet.

7.6 De tio beredskapssektorerna kompletteras med fyra särskilda beredskapsområden

Utredningen uppmärksammar att det finns en rad situationer i fred som kan få svåra konsekvenser för skolans elever eller skolans verksamhet. Att utredningen lyfter fram skola och förskola som ett av de fyra särskilda beredskapsområdena är mycket positivt. En fungerande förskola och skola är av avgörande betydelse för barns och ungdomars utveckling och hälsa.

Barnombudsmannen instämmer i utredningens och SKR:s bedömning att det finns anledning att stärka de centrala myndigheternas stöd till kommuner och regioner gällande skola och förskola.²

Barnombudsmannen anser därutöver att skolans, förskolans och huvudmännens uppdrag och ansvar för barns rättigheter och skydd under en samhällskris behöver tydliggöras. Ett exempel på ett område som behöver stärkas i styrkedjan på både nationell och lokal nivå är rutiner och kapacitet för att genomföra barnkonsekvensanalyser både inför och under en samhällskris. Detta anser Barnombudsmannen bör ingå i de centrala myndigheternas stöd samt i kommunernas och länsstyrelsernas kontinuerliga arbete med krisberedskap.

8.4.2. Risk- och sårbarhetsanalyser – ökat fokus på åtgärder

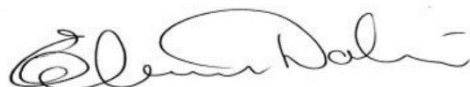
Barnombudsmannen instämmer i utredningens förslag om att risk- och sårbarhetsanalyser ska omfatta både fredstida kriser och höjd beredskap samt att de ska genomföras kontinuerligt av myndigheterna. Denna kontinuerliga analysprocess bör även ha ett tydligt barnrättsperspektiv. Till exempel bör det åligga alla myndigheter att särskilda barnkonsekvensanalyser görs som en del av det arbetet. Barn är en särskilt skyddsvärd grupp och innefattar en stor del av befolkningen. Konsekvenserna av en samhällskris kan vara särskilt stora för barn både på kort och lång sikt. Detta bör också speglas i beredskapsarbetet.

Barnombudsmannen bör få i uppdrag att bidra med kunskap och metoder kring barnrättsperspektiv till myndigheters, regioners och kommuners arbete med

² Barnombudsmannens 2021, *Alla tar ju inte ansvar – Barnkonventionen som lag under en samhällskris*

risk- och sårbarhetsanalyser och planering för frestida kriser och för höjd beredskap och krig.

Föredragande i ärendet har varit utredaren Henrik Karlsson och juristen Johanna Gillström I den slutliga handläggningen av ärendet har även utredaren Camilla Rönnerberg och biträdande avdelningschef Amanda Bertilsdotter Nilsson deltagit.

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Elisabeth Dahlin', written in a cursive style.

Elisabeth Dahlin
Barnombudsman